

hvad der kommer i Litteraturen, og have et aabent Øje for, hvad der er skønt og godt? Jeg kan ikke indse det, jeg skal derfor ikke komme dybere ind paa det, men kun fremhæve, at det var ikke i fjerneste Maade min Tanke at stemple det som noget slemt, men Faktum er det, at det er saa, at Højskole-dannelsen er den eneste Dannelse, der har løst Gaardmandsklassen til det Minimum af Dannelse, den besidder, men den har ikke været i Stand til at løfte Husmandsklassen, Arbejderne, i samme Grad af den gode Guld, at Husmændene eller deres Sønner ikke have Raad til at komme paa Højskolerne. Det er givet, at Skillerummet og Grænsen ligger der i alt Fald. Der kan være Undtagelser, det er en Selvfølge. Men i min Egn er det saa

Formanden (Høgsbro): Ogsaa dette Emne ligger uden for Forslaget, og jeg maa bede det ærede Medlem om ikke at fordybe sig deri.

L. Larsen: Ja, af Hensyn hertil maa jeg nødvendigvis slutte, idet jeg vil bede ærede Medlemmer om at undskyldte, at jeg har opholdt mig over denne Sag, jeg tror at have berigtiget den Misforstaaelse, at jeg skulde have sigtet Højskolerne for at have gjort noget slemt ved at bidrage til det Skel, der er imellem Gaardmændene og Husmændene.

D. Scavenius: Jeg har bedt om Ordet nærmest i Anledning af en Bemærkning, som kom fra det ærede Medlem fra Stege (Vojens) til Forklaring af, at de ærede Forslagsstillere havde ønsket at faa denne Lov udført paa en vis Maade med eet Slag, at paa en vis Maade den Tid, indenfor hvilken den var sat til Udførelse, kun var sat til 1 à 2 Maanedes — det vil sige: Virkningen af den vilde vare længere, men den egentlige Udførelse skulde ske i Løbet af et Par Maanedes. Aarsagen hertil, sagde det ærede Medlem fra Stege, var den, at man frygtede for det nye, som laa i denne Lov, at man vilde indskrænke den Tængselighed, som der kunde være for det nye omkring i Befolkningen, og de Følger, der kunde komme deraf. Jeg tror derfor ogsaa, at jeg havde nogenledes Ret i mine Tanker om denne Bestemmelse forleden Dag, da jeg havde Ordet, men jeg tror paa den anden Side, at der just ved denne Bestemmelse opnaas noget ganske andet end det, der er tænkt ved den. Jeg tror netop, at Lovens Følger i saa Henseende blive, man kan gerne sige: lidt farlige, eller de kunne

blive lidt farligere, end naar den kunde komme til Udførelse i Løbet af et noget længere Tidsrum. Paa den ene Side vil det, at alle skulle melde sig i saa kort Tid, have til Følge, hvis den i øvrigt faar nogen væsentlig Virkning, at der melder sig en større Mængde Mennesker af dem, der kunne nyde godt af Loven, end saadanne, som i Virkeligheden længere vilde kunne have Nytte af en saadan Havelod. Og det vilde, som jeg tidligere har bemærket, atter have til Følge, at Kommunerne kunde risikere, at komme til at brænde inde med saadanne Havelodder, som de ville have Vanfælselighed ved at blive af med senere. Det er altsaa den Fare, der kan være for Kommunerne. Men paa den anden Side tror jeg, at Loven ikke, naar den indskræntes til et saa kort Tidsrum, fuldt ud vil komme til at nytte dem, den virkelig burde nytte; nemlig dem, om hvem man kunde antage, at de efter nøje Overvejelse virkelig ansæ sig for egnede til at have Gavn af en saadan Lov. De ville naturligvis meget let komme til at lade denne Sag, saa nogen nøjere Overvejelse, inden de skride til at melde sig, og derfor vil den korte Frist let have til Følge, at de holde sig tilbage, og paa den anden Side tror jeg ogsaa, det netop vil være rigtigt, at Sogneraadene eller Kommunalraadene kunde faa nogen Ret til at vrage overfor de Personer, som melde sig, saa at de ikke behøvede just at tage alle med, men kunde tage en vis Part af dem, naar saa Loven blev udstrakt til et længere Tidsrum, maatte til nogle Aar, i Løbet af hvilke den kunde komme til Udførelse. Det ærede Medlem fra Stege (Vojens) omtalte ligeledes Ekspropriationen og den Frygt, man kunde have for dette Princip. Jeg tillod mig allerede forleden Dag at sige, at skønt vistnok de fleste vare enige om, at det var noget, man i og for sig kun skred til i Nøds-tilfælde, naar det var nødvendigt, og skønt det glædede mig at høre den ærede Forslagsstiller udtale sig paa samme Maade, saa tror jeg dog paa den anden Side, at man ikke fuldt ud i saa Henseende kan slaa sig til No med, at det her er for et aldeles begrænset Omraade, at Ekspropriationen skal komme til Gylldighed. Jeg tror i alt Fald, at man her bestemt maa tage denne Reservation, at det er fra dette aldeles bestemte Omraade, thi man kan være sikker paa, at der fra anden Side senere ville fremkomme Røster, som ville sige: Ja, saaledes behandle vi den Sag den Gang, nu kunne vi behandle andre Sager efter samme Princip. Jeg tror derfor, det er rigtigt at tage denne bestemte Reservation; at det er netop kun